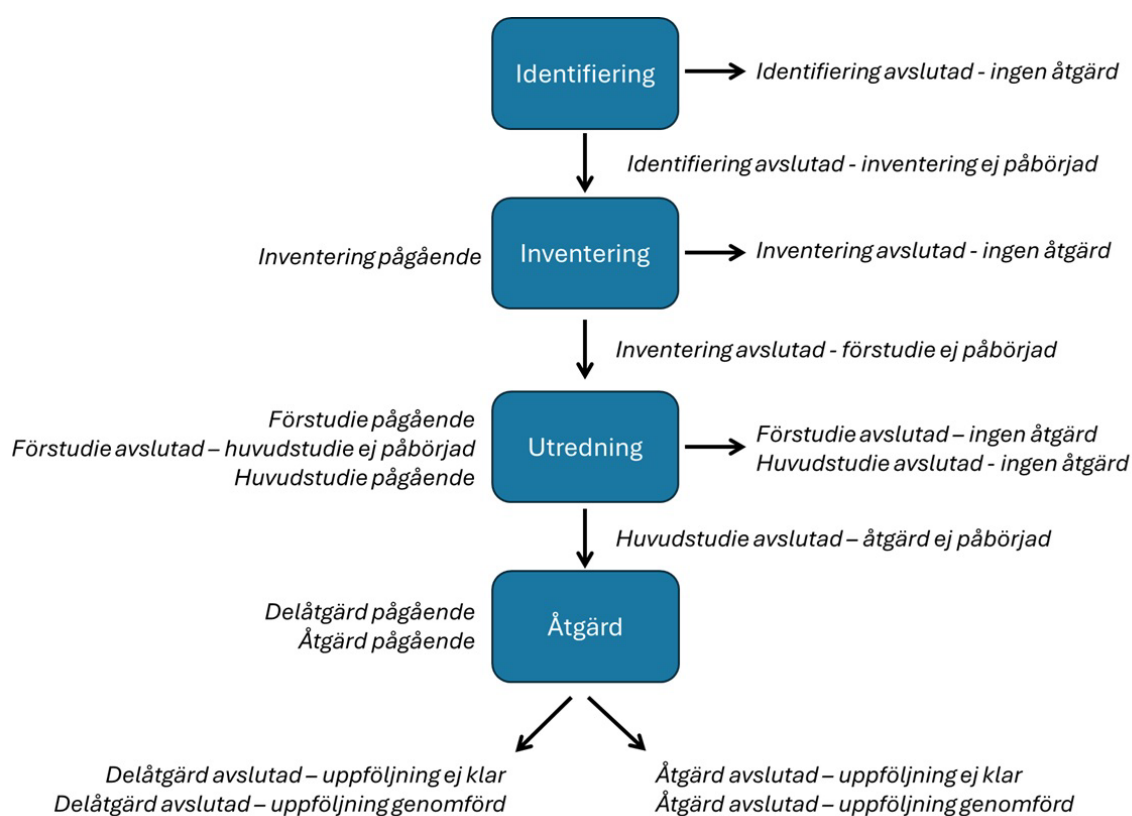

Riktlinje för val av status

Detta är en rekommendation för hantering och användning av EBH-stödets olika alternativ för status. Status är kopplat till de olika faserna (Identifiering, Inventering, Utredning och Åtgärd), som finns inom arbetet med förorenade områden.

Figur 1. Statusflödet i EBH-stödet, det vill säga hur status är kopplat till de olika faserna inom EBH-processen.

Generella utgångspunkter vid val av status

- Välj den status som bäst beskriver vad som hänt på objektet i sin helhet. Till exempel: Det är inte lämpligt att ge status "Delåtgärd" på ett objekt där man genomfört en mindre åtgärd men objektet inte är undersökt i övrigt. För mer information, se avsnitt delåtgärd.
- Statusen ska visa vad nästa steg är. Ska ett identifierat objekt till exempel inventeras i framtiden så ska objektet ha statusen *Identifiering avslutad – inventering ej påbörjad*.

Det är viktigt att välja en så rättvisande status som möjligt för objekt i EBH-stödet då det påverkar uppföljningen av arbetet som sker inom förorenade områden på nationell, regional och lokal nivå. Statistiken används för att visa hur arbetet går och därför behöver informationen i stödet spegla verkligheten.

Måste ett objekt följa EBH-processen?

Vissa objekt inom EBH-arbetet följer inte nödvändigtvis statusarnas flöde. Exempelvis är exploateringsobjekt en typ av objekt som kan dyka upp lite var som helst i EBH-processen.

De kan exempelvis identifieras och då teoretiskt befinna sig i "Identifiering avslutad – inventering ej påbörjad" men hoppar i realiteten över inventeringsfasen och går direkt in i utredning eller åtgärdsfas beroende på förutsättningarna för objektet.

En annan aspekt som rör exploateringsärenden är att de ibland inte följer formen för de olika faserna heller. I vissa exploateringsärenden tas inte en komplett huvudstudie fram exempelvis.

Majoriteten av förorenade områden följer EBH-processens olika faser men det kommer alltid att finnas undantag eller unika fall.

Innehållsförteckning

Riktlinje för val av status	1
Verifierande provtagning kopplat till EBH-processen	4
Identifiering	5
Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad	6
Identifiering avslutad - ingen åtgärd	6
Inventering	6
Inventering pågående	7
Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad	7
Inventering avslutad - ingen åtgärd	7
Utredning	7
Fasen Förstudie	8
Fasen Huvudstudie	9
Åtgärd	9
Fasen Delåtgärd	10
Fasen Åtgärd	11
Avförd	12
Avförd ingen åtgärd	12
Avförd överförd till annat objekt	13

Verifierande provtagning kopplat till EBH-processen

Verifierande provtagning är en metod för kartläggning av PFAS-förorenade områden samt förorenade sediment. Verifierande provtagning kan utföras vid objekt som kommit olika långt i EBH-processen, därför bör information kopplat till metoden registreras under den flik i EBH-stödet (t.ex. inventering eller utredning) som överensstämmer med objektets status.

Verifierande provtagning bör inte användas som enskilt underlag till förändring av status på ett objekt utan ses som ett komplement till MIFO fas 1 och 2 eller annan relevant information till objektet.

Utifrån att verifierande provtagning kan komma att användas i många olika scenarier och på många olika typer av objekt i EBH-processen har vi gjort följande nedslag:

- Endast verifierande provtagning resulterar inte i att objektet får en status i utredningsfas.
- Vilken status ett objekt får efter verifierande provtagning beror på vad resultatet ska användas till i nästa steg.
- Resultatet från verifierande provtagning kan till exempel användas:
 - som delinformation vid riskklassning av ett objekt
 - för omklassning av redan riskklassade objekt
 - för att verifiera förorening för att på så sätt kunna ställa krav på verksamhetsutövare om undersökningar
 - som ett underlag för prioritering av objekt inom tillsynen.

Identifiering

Syftet med identifieringen är att utifrån branschklasser (hädanefter BKL) ta fram ett första prioriteringsunderlag för att kunna göra en bedömning om det är motiverat att arbeta vidare med objektet genom inventering och riskklassning.

Ett objekt anses identifierat när det skapats ett nytt objekt i EBH-stödet med dessa uppgifter fastställda:

- *Objektnamn*
- *Kommun*
- *Fastighetsbeteckning och koordinater*
- *Primär bransch*

Kommunicering krävs för att objektet ska synas i externa kartan

Datum för kommunikering är inte en obligatorisk uppgift för att skapa ett objekt i EBH-stödet. Däremot behöver det registreras i EBH-stödet att objektet har kommunicerats till fastighetsägare för att det ska synas i det externa kartsiktet.

Utifrån primär branschtillhörighet enligt Naturvårdsverkets branschlista tilldelas objektet en BKL 1-4 där BKL 1 och 2 generellt utgör prioritering för inventering och BKL 3 och 4 prioriteras ned.

Naturvårdsverkets branschlista

Du hittar branschlistan via den här länken:

[Branscher inom vilka objekten ska inventeras respektive endast identifieras i det efterbehandlingsarbete som utförs med bidrag från Naturvårdsverket \(naturvardsverket.se\)](#)

I takt med att kunskapsläget ökar kring förorenade områden har branschlistan uppdaterats i nyare versioner. Nya branscher och information kopplat till dessa hanteras i de nyare versionerna av branschlistan än den från 2011. De olika versionerna av branschlistan kan ses som komplement till varandra.

Identifiering avslutad - inventering ej påbörjad

Objekt som enligt Naturvårdsverkets branschlista från 2011 ska inventeras, men där inventeringen inte har påbörjats än.

Statusen kan även användas för objekt som enligt branschlistan inte ska inventeras men som av olika anledningar har prioriterats för inventering. I dessa fall kan det vara bra att även dokumentera den bedömning som gjorts, förslagsvis under branschkommentar.

Identifiering avslutad - ingen åtgärd

Objekt som enligt Naturvårdsverkets branschlista i första hand endast ska identifieras men inte prioriteras vidare för inventering.

Statusen kan även användas för objekt som enligt branschlistan ska inventeras men som av olika anledningar har bortprioriterats. I dessa fall kan det vara bra att även dokumentera den bedömning som gjorts, förslagsvis under branschkommentar.

Inventering

Syftet med inventering och riskklassning är att ta fram underlag för prioritering av vilka objekt som kräver ytterligare utredningar och eventuellt åtgärder.

Detta underlag tas fram i två huvudsakliga steg som benämns MIFO fas 1 respektive MIFO fas 2. För mer information om MIFO, se Naturvårdsverkets rapport 4918 via den här länken: [Metodik för inventering av förorenade områden \(naturvardsverket.se\)](#).

MIFO fas 2 – Inventering eller Utredning?

En undersökning enligt MIFO fas 2 är formulerad som en del av inventeringsfasen enligt Naturvårdsverkets rapport 4918. Men MIFO fas 2 är även ett vedertaget begrepp som används för översiktliga markundersökningar. Om undersökningen bör betraktas som en MIFO fas 2 (fas Inventering) eller som en del i förstudien (fas Utredning) beror på bakgrund till och syfte med undersökningen.

Om syftet med undersökningen är att utgöra ett underlag för att vidare kunna prioritera mellan objekt som inventerats enligt MIFO fas 1 bör undersökningen ses som en del av inventeringsfasen.

MIFO fas 2 kan även utgöra en första översiktlig undersökning i utredningsskedet (i förstudiefas eller motsvarande för tillsynsobjekt). Syftet kan i detta fall vara att översiktligt undersöka ett specifikt objekt.

Bedömningen behöver ske från fall till fall utifrån omfattningen på utförd undersökning samt utifrån vilken fas det aktuella objektet är i.

Inventering pågående

Objekt där inventering pågår enligt MIFO fas 1 eller MIFO fas 2.

Inventering avslutad - förstudie ej påbörjad

Objekt som har tilldelats riskklass 1 eller 2 efter MIFO fas 1 eller MIFO fas 2 och där ytterligare undersökningar väntas.

Inventering avslutad - ingen åtgärd

Objekt som har tilldelats riskklass 3 eller 4 efter MIFO fas 1 eller MIFO fas 2 och där inga undersökningar eller åtgärder bedöms prioriterade utifrån rådande kunskapsläge och förutsättningar.

Utredning

Om objektet i inventeringsfasen bedöms prioriterat att arbeta vidare med (har tilldelats riskklass 1 eller 2), går man vidare med objektet och utför undersökningar.

Undersökningarna kan ha olika omfattning där förstudie syftar till att ta fram underlag för en enklare bedömning av områdets föroreningsproblematik och huvudstudie syftar till att ta fram förslag till lämpligast åtgärd på området.

För information om vad som ska ingå i en förstudie respektive huvudstudie se Naturvårdsverkets kvalitetsmanual:

[Kvalitetsmanual för användning och hantering av statlig finansiering till avhjälpande av föroreningsskador \(naturvardsverket.se\).](https://naturvardsverket.se/om-oss/kvalitetsmanual-for-anvandning-och-hantering-av-statlig-finansiering-till-avhjalpande-av-foro-reningsskador)

Bidragsobjekt vs tillsynsobjekt

Bidragsobjekt och tillsynsobjekt hanteras olika i EBH-processen. För bidragsobjekt faller det sig oftast naturligt i vilken status (fas) man befinner sig, eftersom EBH-stödet från början är byggt för att hantera bidragsobjekt (med förstudie och huvudstudie). Detta är inte lika självklart när man hanterar tillsynsobjekt där arbetsgången med inledande och fördjupade utredningar till viss del kan innehålla samma moment som inom arbetet med bidragsobjekt, men där alla steg/moment som beskrivs i kvalitetsmanualen inte genomförs.

Fasen Förstudie

Förstudiens syfte är att genom översiktliga undersökningar ta fram underlag för en enklare bedömning av potentiella risker och eventuellt åtgärdsbehov. I vissa fall kan resultaten av MIFO fas 2 ge tillräckligt underlag för att utforma en huvudstudie, och då kan man ibland hoppa över förstudie och gå direkt till huvudstudiefasen.

Förstudie pågående

Översiktliga undersökningar motsvarande förstudie pågår. Objektet bör ha denna status tills hela objektet är översiktligt undersökt.

Förstudie avslutad – huvudstudie ej påbörjad

Om bedömningen efter förstudien är att huvudstudie (eller motsvarande fördjupade/kompletterande undersökningar) krävs, men inga undersökningar har påbörjats ännu.

Förstudie avslutad – ingen åtgärd

Om bedömningen efter förstudien är att objektet inte är prioriterat för ytterligare undersökningar eller åtgärder.

Objekt som får denna status ska inte ha riskklass 1 eller 2.

Fasen Huvudstudie

I de fall resultat och slutsatser i förstudien visar på att det kan finnas ett åtgärdsbehov utreds objektet vidare inom ramen för en huvudstudie (eller motsvarande fördjupade utredningar). Syftet med en huvudstudie är att ge underlag för beslut om bästa möjliga efterbehandlingsåtgärd, genom att beskriva de risker som medför ett åtgärdsbehov samt hur dessa på bästa sätt avhjälpas.

Huvudstudien genomförs ibland i två huvudsakliga steg, där man först utreder riskerna med det förorenade området varefter man utreder olika åtgärdsalternativ i en åtgärdsutredning och riskvärdering.

Huvudstudie pågående

Fördjupade undersökningar motsvarande huvudstudie pågår.

Huvudstudie avslutad – åtgärd ej påbörjad

Fördjupade undersökningar är slutförda och objektet planeras att åtgärdas.

Huvudstudie avslutad - ingen åtgärd

Fördjupade undersökningar är slutförda och objektet bedöms inte ha behov av åtgärd.

Objekt som får denna status ska inte ha riskklass 1 eller 2.

Åtgärd

Om man bestämmer sig för att genomföra det i huvudstudien föreslagna åtgärdsalternativet går objektet över till fasen åtgärd. Fasen består av åtgärdsförberedelser, genomförande av efterbehandlingsåtgärd samt uppföljning.

Beroende på objektets unika utformning och karaktär kan åtgärden genomföras i ett svep eller i etapper. För att beskriva åtgärdens karaktär på ett objekt finns statusarna "Delåtgärd..." och "Åtgärd...".

2025-05-23

Syftet med efterbehandlingsåtgärden är att nå de övergripande åtgärdsmålen som satts upp för objektet.

Fasen Delåtgärd

Om fasen delåtgärd blir aktuell för ett objekt bör det tydligt framgå vilka delar av objektet som har åtgärdats. Informationen registreras under "Åtgärder på objektet" som finns under åtgärdsfliken, och slutrapport från åtgärden laddas upp under fliken "Dokument". En beskrivning av vilka delar av objektet som inte åtgärdats och/eller behov av framtida åtgärd kan läggas in under "Övrig information för åtgärdsfasen". Det kan även vara lämpligt att se över objektets riskklass för att beskriva kvarvarande risk.

Denna fas kan vara aktuell om man av någon anledning behöver geografiskt avgränsa en åtgärd på ett objekt eller inte kan åtgärda hela objektet i en etapp. Det är inte lämpligt att ge status "Delåtgärd..." på ett objekt där man genomfört en mindre åtgärd men objektet inte är undersökt i övrigt. En mindre åtgärd kan till exempel vara att en cistern grävs upp, en punktinsats vid spill eller olycka eller en ledningsschakt.

En delåtgärd är inte detsamma som en åtgärd. När man väljer status "Delåtgärd..." är objektet inte "klart" efter att man genomfört delåtgärden. Fler åtgärder förväntas på objektet framöver.

Exempel på delåtgärder

- Åtgärd av ett objekt i etapper. Ett objekt med flera fastigheter och olika fastighetsägare kan bli svårt att åtgärda i en enda process då ansvarsbilden kan skilja sig mellan de olika fastighetsägarna. En lösning kan vara att dela upp åtgärden i etapper och åtgärda de fastigheter där ansvarsbilden är utredd och avvakta med att åtgärda de övriga fastigheterna där tillsynsmyndigheten behöver utreda ansvarsbilden ytterligare.
- Åtgärd av en hotspot eller ett egenskapsområde inom ett större verksamhetsområde.
- Åtgärd av en byggnad av flera inom ett verksamhetsområde.

2025-05-23

Delåtgärd pågående

En åtgärd pågår inom/av en del av objektet. Delåtgärden pågår tills en slutrapport har godkänts av tillsynsmyndigheten, och för statligt finansierade projekt när Länsstyrelsen har lämnat in slutredovisning till Naturvårdsverket.

Vad menas med "uppföljning"?

Med uppföljning menas i detta sammanhang att en åtgärd följs upp över en viss tid efter att åtgärden är genomförd för att kontrollera att åtgärden har haft avsedd effekt och att effekten är beständig över tid. Detta görs vanligtvis genom ett kontrollprogram.

Miljökontroll i direkt samband med åtgärden är inte uppföljning.

Delåtgärd avslutad – uppföljning ej klar

En delåtgärd inom objektet är avslutad och en slutrapport har godkänts av tillsynsmyndigheten och Länsstyrelsen (för statligt finansierade projekt), men uppföljning av delåtgärden är ej klar. Uppföljning kan exempelvis bestå av ett kontrollprogram.

Delåtgärd avslutad – uppföljning genomförd

En delåtgärd inom objektet är avslutad och en slutrapport har godkänts av tillsynsmyndigheten och Länsstyrelsen (för statligt finansierade projekt), samt att uppföljning av delåtgärden (till exempel ett kontrollprogram) är genomförd och godkänd.

Statusen ska även användas för objekt där ingen uppföljning bedöms nödvändig.

Preciserad status ska inte användas för delåtgärder då det ger en missvisande bild av hur långt åtgärdsarbetet kommit samt vad markanvändningen är lämplig för på berörda fastigheter. Det kan vara lämpligt att se över objektets riskklass för att beskriva kvarvarande risk.

Fasen Åtgärd

Syftet med åtgärdsfasen är att avhjälpa objekt som bedöms utgöra en risk för människors hälsa och miljö. Till skillnad från fasen "Delåtgärd" ska fasen "Åtgärd" användas för objekt där inga ytterligare åtgärder förväntas. Ett objekt kan anses åtgärdat även om en restförorening kvarlämnats, om föroreningen inte bedöms utgöra

2025-05-23

en risk för människors hälsa eller miljön utifrån nuvarande markanvändning.

En åtgärd följs av en preciserad status för objektet. Om det till exempel finns en kvarlämnad restförorening kan denna beskrivas i fältet "Restriktioner finns för markanvändningen".

Åtgärd pågående

En åtgärd av objektet pågår. Åtgärden pågår tills en slutrapport har godkänts av tillsynsmyndigheten, och för statligt finansierade projekt när Länsstyrelsen har lämnat in slutredovisning till Naturvårdsverket.

Åtgärd avslutad – uppföljning ej klar

En åtgärd av objektet är avslutad och en slutrapport har godkänts av tillsynsmyndigheten och Länsstyrelsen (för statligt finansierade projekt), men uppföljning av åtgärden är ej klar. Uppföljning kan exempelvis bestå av ett kontrollprogram.

Åtgärd avslutad – uppföljning genomförd

En åtgärd av objektet är avslutad och en slutrapport har godkänts av tillsynsmyndigheten och Länsstyrelsen (för statligt finansierade projekt), samt att uppföljning (till exempel ett kontrollprogram) är genomförd och godkänd.

Statusen ska även användas för objekt där ingen uppföljning bedöms nödvändig.

Avförd

Avförd ingen åtgärd

Denna status används för objekt som registrerats på felaktig grund, men där det finns ett värde i att spara informationen (för att till exempel inte göra samma felregistrering igen). Det kan exempelvis vara inlämningsplatser för kemtvättar, kontorsbyggnader där ingen verksamhet bedrivits eller att trädgårdsmästarens bostad registrerats i stället för handelsträdgården. Statusen kan även användas för verksamheter som ansökt om tillstånd för en viss verksamhet och därför registrerats som objekt, men där tillståndet senare inte tagits i bruk.

2025-05-23

Avförd överförd till annat objekt

Denna status kan exempelvis användas om det framgår att två registrerade objekt egentligen bör ingå i ett och samma objekt. Meningen med att välja denna status i stället för att ta bort objektet är att det kan finnas ett syfte att bevara informationen för framtiden till exempel om Id för dubbletten använts i kommunikeringar eller liknande. Använd funktionen *Relaterade objekt* för att underlätta att återfinna till vilket objekt informationen har överförts.